

Yoksulluğun siyasi istismarını bitirmek için:

Oy karşılığı yardım yerine sosyal adalet ve sosyal yardımı hak olarak veren sosyal devlet

22 milyon kişi aylık 527 TL ile geçiniyor! Nüfusun yüzde 40'ı “sızdıran çatı” altında yaşıyor! Kendisine yeni giysi alamayanlar yüzde 35

- AKP politikaları Türkiye’de gelir dağılımı adaletsizliği ve yoksulluğu kronikleştirdi. Resmî verilere göre en zengin ve en yoksul yüzde 10’luk nüfus arasındaki gelir farkı 14 kata ulaşıyor. OECD ortalamasının çok üzerindeki Gini katsayısı da Türkiye’deki kronik gelir dağılımı adaletsizliğini gösteriyor. TÜİK’in makyajlı istatistikleri, farklı görelî yoksulluk sınırı ölçütlerine göre **7,3-22,3 milyon arasındaki yoksul sayılarına işaret ediyor.** Türkiye’nin en düşük bazda bile, birçok önemli ülkenin toplam nüfusundan fazla yoksulu bulunuyor.
- AKP, gelir dağılımını da düzeltmek, yoksulluğu yenmek istemiyor. Çünkü, yoksulluktan besleniyor, yoksul milyonların bu durumunu kullanarak oya tahvil ediyor. Yoksul aileleri erzak-kömür yardımlarıyla kendine bağımlı yapıp oyunu almaya devam eden AKP, onların hep yoksul ve kendine bağımlı kalmasını, iktidarının devam garantisi olarak görüyor.
- Gelir dağılımındaki adaletsizliğin son yıllarda düzelmek bir yana daha da artması dikkat çekiyor. En yoksul yüzde 10’luk nüfusu barındıran haneler, toplam gelirden AKP’nin iktidarda ilk yılı olan 2003’te yüzde 2.3 oranında, 2005’te ise yüzde 2.2 pay almıştı. En varlıklı yüzde 10’luk kesimin gelirden aldığı pay ise 2005-2012 döneminde yüzde 28.7’den yüzde 31.1’e yükseldi. 2005’teki 13 katlık gelir farkı, izleyen yıllarda hep bunun üzerinde seyretti, 2012 itibarıyla 14 katın üzerinde gerçekleşti.
- Ücretli-maaşlı çalışanlar bordrolarında yazan geliri beyan ederken, sermaye kesimindekilerin gelirlerini daha düşük beyan etmeleri nedeniyle bölüşüme konu gelir pastasının gerçek hacmi ortaya çıkmıyor, gelir dağılımı da olduğundan daha iyimser bir tablo ortaya koyuyor. Yani, gelir dağılımındaki gerçek uçurum, TÜİK verilerine yansımından çok daha derin; görünürdeki adaletsizlik de buzdağının sadece uç kısmı.

AKP’nin halka empoze etmeye çalıştığı “ekonomide başarı”, büyüme-kalkınma masallarına rağmen, on iki yılı aşan iktidarı döneminde uyguladığı ekonomi politikaları, korkunç bir gelir dağılımı adaletsizliği ve ciddi boyutlarda bir yoksulluk tablosu ortaya çıkardı. AKP’nin ekonomi politikaları Türkiye’de gelir dağılımı adaletsizliği ve yoksulluğu kronikleştirdi. Türkiye son 12 yılda, yoksul milyonların durumunu siyaseten istismar eden; sosyal yardımları parti yandaşlığı koşuluna bağlayan; böylece kendine bağımlı bir sadaka toplumu ortaya çıkararak bunu oya tahvil eden ve bu şekilde iktidarını sürdürme gelen AKP’ye tanık oldu.

Gelirin yarısı nüfusun yüzde 20’sine ait

Türkiye’de korkunç boyutlarda bir gelir dağılımı adaletsizliği yaşanıyor. TÜİK’in en son Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması 2012 yılındaki durumu yansıtıyor. Buna göre en üstteki yüzde 20’lik nüfus diliminde yer alan hane halkları, toplam gelirin yüzde 46.6’sını alırken, en alttaki yüzde 20, gelirden sadece yüzde 5.9 pay alabiliyor. En üstteki ile en alttaki arasında 8

katlık bir gelir farkı var. En varlıklı yüzde 20'lik nüfus gelirin yarıya yakınıni elde ederken, nüfusun yüzde 80'i kalan yarısını paylaşıyor.

Zengin-yoksul arasındaki makas açıldı

Ancak en varlıklı ve en yoksul yüzde 10'luk dilimler esas alındığında ise fark 14.1 kata ulaşıyor. 2012 itibariyle en varlıklı yüzde 10'luk nüfus gelirin yüzde 31.1'ini alırken, en yoksul yüzde 10'un payı sadece yüzde 2.2'de kalıyor. Gelir dağılımındaki bu adaletsizliğin son yıllarda düzelmek bir yana daha da artması dikkat çekiyor. En yoksul yüzde 10'luk nüfusu barındıran haneler, toplam gelirden AKP'nin iktidarda ilk yılı olan 2003'te yüzde 2.3 oranında, 2005'te ise yüzde 2.2 pay almıştı. Bu pay 2010, 2011 ve 2012 yıllarında da yüzde 2.2 olarak gerçekleşti ve 2003'tekinin altında kaldı. En varlıklı yüzde 10'luk kesimin gelirden aldığı pay ise 2005-2012 döneminde yüzde 28.7'den yüzde 31.1'e yükseldi. En zengin ve en yoksul yüzde 10'luk kesimler arasında 2005'teki 13 katlık gelir farkı, izleyen yıllarda hep bunun üzerinde seyretti, 2012 itibariyle 14 katın üzerinde gerçekleşti. Yani gelir dağılımı bu dönemde düzelmek bir yana biraz daha bozuldu.

AKP adaletsizliği kronikleştirdi...

Bir ülkede milli gelirin dağılımının adaletli olup olmadığını ölçmeye yarayan **Gini** katsayısı da gelir adaletsizliğinin kronikleştiğini, uçurumun daha da büyüdüğünü gösteriyor. 2005'te 0.380 düzeyinde bulunan Gini katsayısı 2012 itibariyle de 0.402 oldu. Gini katsayısı 0 ile 1 arasında değerler alıyor ve değerler yükselmesi eşitsizliğin artması anlamına geliyor. Örneğin herkesin aynı gelire sahip olduğu bir toplumun Gini katsayısı 0 olurken, tüm gelirin bir kişide toplandığı toplumun Gini katsayısı 1 çıkıyor.

Gelirin yüzde 10'luk nüfus dilimlerine göre dağılımı (%)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1. % 10	2,2	1,8	2,2	2,2	2,1	2,2	2,2	2,2
2. % 10	3,9	3,2	3,6	3,6	3,5	3,6	3,6	3,7
3. % 10	5,0	4,4	4,7	4,6	4,6	4,7	4,8	4,8
4. % 10	6,1	5,5	5,9	5,7	5,7	5,9	5,8	5,8
5. % 10	7,3	6,7	7,0	6,9	6,9	7,0	6,9	7,0
6. % 10	8,6	8,1	8,3	8,3	8,2	8,3	8,2	8,3
7. % 10	10,2	9,8	9,7	9,9	9,7	9,8	9,8	9,8
8. % 10	12,4	12,1	11,8	12,1	11,8	12,1	11,9	11,8
9. % 10	15,8	16	15,2	15,8	15,4	15,5	15,5	15,5
10. % 10	28,7	32,5	31,6	30,9	32,2	30,9	31,3	31,1
Fark (Kat)	13,0	18,1	14,4	14,0	15,3	14,0	14,2	14,1
<i>Gini katsayısı</i>	<i>0,380</i>	<i>0,428</i>	<i>0,406</i>	<i>0,405</i>	<i>0,415</i>	<i>0,402</i>	<i>0,404</i>	<i>0,402</i>

Gelir uçurumunda görünen buzdağının sadece ucu...

TÜİK, yıllık eşdeğer hane halkı kullanılabilir gelirini 2012 itibariyle 11 bin 859 (Aylık 988) TL olarak baz alıyor. Hane halkları yüzde 10'luk nüfus dilimleri halinde yoksuldan zengine doğru sıralandığında 2012'de en alttaki dilimde 2 bin 599 (Aylık 217) lira olan yıllık eşdeğer hane halkı kullanılabilir geliri, en üst dilimde 36 bin 905 (Aylık 3 bin 75) lira oldu.

Ancak anket yöntemiyle yapılan gelir araştırmasında sonuçlar verilen yanıtlara göre elde ediliyor. Ücretli-maaşlı çalışanlar bordrolarında yazan geliri beyan ederken, sermaye kesimdekilerin gelirlerini daha düşük beyan etmeleri nedeniyle bölüşüme konu gelir pastasının gerçek hacmi ortaya çıkmıyor, gelir dağılımı da olduğundan daha iyimser bir tablo ortaya koyuyor. Üst gelir grubundakilerin gerçek beyanda bulunmaması nedeniyle maaş-ücret gelirleri yüzde 46,5'lik oranla toplam gelir içinde en fazla paya sahip, müteşebbis gelirleri ise yüzde 20.4'le bunun yarısından bile az gözükyor. 2012 yılda GSYH cari fiyatlarla 1.4 trilyon

TL olurken, 11 bin 859 TL olarak baz alınan eşdeğer hane halkı kullanılabilir geliri anılan yılda 73 milyon 604 bin kişi olan nüfusla çarpılınca 873 milyar TL'lik bir büyüklük ortaya çıkıyor. Milli gelirin bir kısmının “kullanılabilir gelir” olmadığı, yani hanelere girmediği dikkate alınsa bile üst-orta ve üst kesimlerin beyan etmediği önemli boyutta bir gelir olduğu anlaşılıyor. Yani, gelir dağılımındaki gerçek uçurum, TÜİK verilerine yansımından çok daha derin; görünürdeki adaletsizlik de buzdağının sadece uç kısmı.

Yoksul sayısı birçok ülke nüfusundan fazla...

TÜİK, 2012 yılında eşdeğer hane halkı kullanılabilir “**medyan**” gelirini yıllık 9.030 TL olarak baz alıyor ve bu medyan gelirin yüzde 40, yüzde 50, yüzde 60 ve yüzde 70'i üzerinden çeşitli “görelî yoksulluk sınırları” belirliyor. Bu farklı yoksulluk sınırlarına göre de 7.3 milyon-22.3 milyon kişi arasında değişen farklı yoksul sayıları ve yüzde 10-30 arasında **yoksulluk oranları** hesaplıyor.

22 milyon kişi aylık 527 TL ile geçiniyor!

Eşdeğer hane halkı kullanılabilir medyan gelirin yüzde 40'ı olarak baz alındığında yoksulluk sınırı yıllık 3.612 (Aylık 301) TL çıkıyor ve buna göre 7 milyon 344 bin kişilik yoksul sayısı ortaya çıkıyor. TÜİK, yüzde 50'lik çığaya göre yıllık 4.515 (Aylık 376) TL yoksulluk sınırı ile toplam 11 milyon 998 bin yoksul sayısı hesaplıyor. Yoksulluk sınırı olarak medyan gelirin yüzde 60'ı (Aylık 451 TL) baz alındığında toplam 16 milyon 741 bin; yüzde 70'i (Aylık 527 TL) baz alındığında ise 22 milyon 252 bin yoksul sayısı ortaya çıkıyor. Baz alınan yoksulluk sınırına göre değişen yoksul sayısının son 5 yılda 545 bin-1.7 milyon kişi arttığı görülüyor.

Ancak resmi istatistiklerde baz alınan en yüksek yoksulluk sınırı bile, yoksulluğun boyutunu yansıtmaktan uzakta bulunuyor. TÜİK, 2012 itibariyle yüzde 70'lik medyan gelire göre yoksulluk sınırını aylık 527 TL olarak baz alarak bunun üstünde eşdeğer hane halkı kullanılabilir geliri olanları yoksul sayısına dahil etmiyor. Türk-İş ise Türkiye'de dört kişilik bir ailenin yoksulluk sınırını Aralık 2012 itibariyle 3 bin 208 TL olarak açıklamıştı. Bunu hane halkı başına düşündüğümüzde aylık 802 TL'ye denk geliyor. Yıllık 9.030 (Aylık 753) TL olan eşdeğer hane halkı gelirin yüzde 100'ünü de aşan bu tutar dikkate alındığında ülkedeki yoksul sayısının 22.3 milyonun çok çok üzerinde olduğu görülüyor.

Gelire dayalı görelî yoksulluk sınırlarına göre yoksul sayıları

Yoksulluk riski	Yoksulluk sınırı (TL)		Yoksul sayısı (Bin kişi)		Yoksulluk oranı (%)		Yoksulluk açığı ^(*)	
	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012
40%	2.433	3.611	6.799	7.344	11,1	10,0	24,5	23,7
50%	3.041	4.515	11.163	11.998	18,0	16,3	26,4	26,9
60%	3.649	5.418	16.053	16.741	25,2	22,7	28,4	29,2
70%	4.257	6.320	20.595	22.252	31,9	30,2	31,2	31,2

(*)Yoksulluğun derecesi hakkında bilgi veriyor. Yoksulluk açığının 100'e yaklaşması, yoksulluğun derecesinin çok fazla olduğunu, küçülmesi ise yoksulluk risk derecelerinin daha az olduğunu ifade ediyor.

Nüfusun yüzde 40'ı “sızdıran çatı” altında yaşıyor!

TÜİK araştırması, eksiklikleri ve yanıltıcı yanlarına rağmen, Türk halkının ekonomik koşullarına ilişkin oldukça çarpıcı veriler de ortaya koyuyor. Buna göre; nüfusun yüzde 40.6'sının konutunda “**sızdıran çatı, nemli duvarlar, çürümüş pencere çerçevesi**” gibi sorunları var. Konutunda **izolasyondan dolayı ısınma sorunu** yaşayanların oranı payı önceki yıla göre 5 puan artarak yüzde 46.6'ya çıktı. Nüfusun yüzde 27.4'ü oturduğu konutta odaların

karanlık olması veya yeterli ışık alamaması gibi sorunlar yaşıyor. Nüfusun yüzde 61.3'ü hanesinin taksit ödemeleri ve borçları (konut alımı ve konut masrafları hariç) bulunuyor.

Kendisine yeni giysi alamayanlar yüzde 35

Nüfusun yüzde 85.9'unun “**evden uzakta bir haftalık tatil**” yapacak parası yok. Nüfusun yüzde 61,8'i “beklenmedik harcamalarını” ve yüzde 78,8'i “**yıpranmış ve eskimiş mobilyalarını yenileme**” ihtiyacını ekonomik nedenlerle karşılayamayacak durumda. **İki günde bir et, tavuk ya da balık içeren yemek masrafının karşılayamayanların oranı yüzde 43.9'a ulaşıyor. Hane halklarının yüzde 35.1'i kendisine yeni giysiler alamıyor. Ciddi finansal sıkıntıyla karşı karşıya olan nüfusun oranı olarak tanımlanan ve belirlenmiş 9 maddeden en az 4'ünü karşılayamama ya da mahrum olma durumunu tanımlayan “maddi yoksunluk” oranı yüzde 59.2'ye ulaşıyor.**

AKP yoksulluktan besleniyor...

Yıllardır büyüme-kalkınma masalları ile göz boyayan; **algı yönetimi** yoluyla yarattığı illüzyon sayesinde kitleleri “ekonominin çok iyi yönetildiğine” inandıran AKP'nin ekonomi politikalarının yol açtığı gerçek tablo böyle.

AKP'nin, gelir dağılımını iyileştirmek, yoksul sayısını azaltmak gibi bir hedefi de olmadı, aslında bu çarpıklık onun işine de yaradı. Çünkü AKP, yoksulluktan beslendi, yoksul milyonların bu durumunu istismar edip, oya tahvil etmeyi tercih etti. Yoksul halkı **erzak-kömür** yardımlarıyla kendine bağımlı yapıp oylarını almaya devam eden AKP, onun hep yoksul ve kendine bağımlı kalmasını, iktidarının devamının garantisini olarak gördü.

SOSYAL DEVLET İÇİN “AİLE SİGORTASI” ÖNERMİŞTİK

CHP olarak, sosyal devlet ilkesini tesis amacıyla geliştirdiğimiz “Aile Sigortası Kurumu” (AS-KUR) modelini 2011 genel seçimleri öncesi kamuoyuna açıklamıştık. Bu konuda TBMM'ye yasa teklifi de verdik. Benzerleri daha önce Meksika, Brezilya gibi ülkelerde uygulanmış ve yoksullukla mücadelede son derece başarılı sonuçlar elde edilmiş olan bu modelde ısrarlıyız, kararlıyız.

AS-KUR modeli ile sosyal yardım kurumlarının tek çatı altında toplanması ve bu yardımların tek elden yürütülmesini amaçlıyoruz. Bu model, hem kısa vadede yoksulluğu yenmek için muhtaç durumdaki ailelere her ay düzenli nakdi yardım yapılmasını, hem de yoksulluğu uzun vadede azaltmak için kapsamdaki ailelerin çocuklarını düzenli sağlık kontrolü ve okula göndermeleri koşulunu içeriyor. Aylık ödemelerin hanedeki kadının adına açılan hesaba yapılmasını öngörüyoruz. Nüfusun en yoksul kesimine sağlanan nakit akışıyla kısa vadeli yoksulluğu azaltabiliriz. Eğitim ve sağlık kontrolü koşuluyla da uzun vadeli yoksullukla mücadelede yetişmiş insan kaynağını artırarak ülkeyi kalkındırıp ileri götürebiliriz. Mesleki eğitim kurslarını da içeren Aile Sigortası, AKP'nin sıcak paraya dayalı istihdam yaratmayan büyüme modelinin aksine istihdam artışı sağlayacak, Türkiye'nin kronik işsizlik sorununun çözümüne katkı sağlayacaktır. Sağlıklı ve eğitilmiş yeni nesillerin yetişmesinin garantisi olacak Aile Sigortası ile çocuk işçiliği sona erecek, çocuklarımızın sağlık ve eğitim hizmetlerinden eşit bir şekilde yararlanmasını da sağlayacaktır.

Sonuç olarak sosyal adalet, sosyal yardım bir haktır. Bu hak ancak sosyal demokrasinin uygulandığı, sosyal devletlerde karşılıksız olarak verilir. Unutmayalım ki eğitim ve gelir

düzeyi ne kadar artarsa toplum bilinçlenir ve hakkına sahip çıkar. AKP iktidarını devam ettirmek için sürekli eğitim sistemini değiştirerek eğitim düzeyini düşük tutmakta, ekonomide rakamlarla oynayarak düşük gelir düzeyini saklamakta, böylelikle oy karşılığı vatandaşına yardım yaparak yoksulluğu siyasi istismar aracı olarak kullanmaktadır.